

RAPPORT

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Deelonderzoek bij MER Kazerne KCT Roosendaal

Klant: Rijksvastgoedbedrijf

Referentie: BJ8010

Status: Definitief/1.0

Datum: 17 juli 2026

HASKONING NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Netherlands
Mobility & Infrastructure
Trade register number: 56515154

Telefoon: +31 88 348 20 00
Fax: +31 33 463 36 52
E-mail: info@rhdhv.com
Website: haskoning.com

Titel document: Landschap, cultuurhistorie en archeologie
Ondertitel: Deelonderzoek bij MER Kazerne KCT Roosendaal
Referentie: BJ8010
Uw kenmerk: -
Status: Definitief/1.0
Datum: 17 juli 2026
Projectnaam: MER KCT Roosendaal
Projectnummer: BJ8010
Auteur(s): FN

Opgesteld door: FN

Gecontroleerd door: NB, LC

Datum: 17 juli 2026

Goedgekeurd door: RB

Datum: 17 juli 2026

Classificatie: Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. Haskoning Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van Haskoning Nederland B.V. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat. Dit document kan zijn opgesteld met behulp van kunstmatige intelligentie (AI); alle door AI gegenereerde inhoud is beoordeeld en gevalideerd door onze experts.

Inhoud

Milieuonderzoek: Landschap, cultuurhistorie en archeologie	1
1 Inleiding	1
2 Beleidskader	2
3 Beoordelings- en onderzoeksmethodiek	4
4 Effectbeoordeling	6
4.1 Referentiesituatie	6
4.1.1 Historische omschrijving	6
4.1.2 Huidige situatie	9
4.1.3 Autonome ontwikkeling	12
4.2 Variant A: ontsluiting direct op N262	13
4.2.1 Kenmerken van het plan	13
4.2.2 Effectbeoordeling	14
4.3 Variant B: ontsluiting via Heijbeeksestraat	15
4.3.1 B1: ontsluiting via bestaande infrastructuur Heijbeeksestraat	16
4.3.2 B2: ontsluiting op rotonde Antwerpseweg	17
5 Samenvatting en conclusies	18
6 Mitigerende maatregelen, monitoring en evaluatie	20
6.1 Mitigerende maatregelen	20
6.2 Leemten in kennis	20
6.3 Monitoring	21
7 Bronnen	22

Milieuonderzoek: Landschap, cultuurhistorie en archeologie

1 Inleiding

Het Korps Commandotroepen (KCT) is een speciale eenheid van de Koninklijke Landmacht en heeft als taak het voorbereiden en uitvoeren van speciale operaties voor bondgenootschappelijke verdedigings- en crisisbeheersingstaken. Het KCT heeft oefen- en werklocaties in gebruik in de omgeving van Roosendaal en Rucphen. Het huidige vastgoed op deze locaties sluit niet aan bij de actuele en toekomstige operationele behoefte. Het ontbreekt aan goede schiet- en trainingsfaciliteiten, de terreinen zijn versnipperd en bieden geen goed werk- en leefklimaat voor het personeel. Ook de spreiding van activiteiten over de Engelbrecht van Nassaukazerne in Roosendaal (EvN) en Logistiek Centrum Rucphen (LC) veroorzaakt operationele beperkingen.

Het Ministerie van Defensie (hierna: Defensie) is daarom, in samenwerking met de gemeenten Roosendaal en Rucphen, de provincie Noord-Brabant en het Rijksvastgoedbedrijf, op zoek naar een nieuwe locatie om de activiteiten van het KCT te concentreren. Het doel is om het personeel een moderne werkplek te bieden en tegelijkertijd de vastgoedportefeuille financieel in balans te brengen. Een nieuwe kazerne in Roosendaal of Rucphen maakt het mogelijk om de bestaande trainingsfaciliteiten in de omgeving te blijven gebruiken.

Voor de ontwikkeling van de kazerne is gekozen voor een locatie aan de Antwerpseweg in Roosendaal. Het terrein biedt voldoende ruimte voor de ontwikkeling van de noodzakelijke faciliteiten voor de kazerne. De nabijheid van de Antwerpseweg en de aansluiting op de A58 zorgen voor efficiënte logistiek en snelle verplaatsingen, wat de operationele efficiëntie en responstijd van het KCT verhoogt. Het terrein van ongeveer 94 hectare biedt ruimte voor 1.250 tegelijkertijd aanwezige militairen op het terrein. Hierbij wordt uitgegaan van een gebouwoppervlak van 120.000 M² BVO.

Het onderzoek *Landschap, Cultuurhistorie en Archeologie* brengt in beeld hoe de ontwikkeling van de kazerne de ruimtelijke samenhang, landschappelijke structuren en erfgoedwaarden in het gebied beïnvloedt. Daarbij wordt gekeken naar het verdwijnen of behouden van kenmerkende landschapselementen, de betekenis van historische structuren en de gevoeligheid van archeologische waarden binnen het plangebied. Dit is relevant omdat het plangebied bestaat uit een combinatie van jonge heideontginningen, beekdalstructuren, historische erfcomplexen en gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde. De ingreep omvat een grootschalige transformatie van een open, agrarisch landschap naar een afgesloten militair terrein, wat gevolgen heeft voor de herkenbaarheid van het landschap, de beleving van cultuurhistorische elementen en de bescherming van archeologische waarden.

Om de ontwikkeling van de kazerne planologisch mogelijk te maken, wordt een Projectbesluit en bijbehorend milieueffectrapport (MER) opgesteld. Het MER Kazerne KCT Roosendaal onderzoekt de potentiële milieueffecten die als gevolg van de voorgenomen ontwikkelingen kunnen optreden. In dit deelonderzoek bij het MER worden de effecten op het onderzoeksaspect **Landschap, Cultuurhistorie en Archeologie** uitgebreid en overzichtelijk toegelicht. In het *hoofdrapport* bij het MER wordt in meer detail ingegaan op de ontwikkeling van de kazerne, de onderzoeksalternatieven en op de relatie met andere milieueffecten die kunnen optreden.

2 Beleidskader

Het milieuaspect landschap, cultuurhistorie en archeologie is beoordeeld conform het landelijke wettelijk kader en de bijbehorende toetsingscriteria. In onderstaand overzicht zijn de relevante beleidskaders voor het thema landschap, cultuurhistorie en archeologie op verschillende bestuurlijke niveaus uitgewerkt en gekoppeld aan de relevantie voor de ontwikkeling van de kazerne KCT Roosendaal.

Tabel 2.1. Beleidskader milieueffectonderzoek landschap, cultuurhistorie en archeologie kazerne KCT Roosendaal.

Beleidskader	Relevantie voor kazerne KCT Roosendaal
Provinciaal	
<i>Omgevingsverordening Noord-Brabant</i>	De provincie Noord-Brabant legt in haar omgevingsverordening alle regels voor de fysieke leefomgeving vast. Omdat natuur niet stopt bij een gemeentegrens, wordt dit onder andere provinciaal geregeld. Het Natuur Netwerk Brabant (NNB) is vanuit de omgevingsverordening aangewezen. Daarnaast is in de verordening ook vastgelegd waar cultuurhistorische waarden bevinden. Deze zijn op een kaart inzichtelijk gemaakt. <i>Koppeling met gebiedsontwikkeling kazerne KCT Roosendaal:</i> Het plangebied van de kazerne KCT ligt voor een deel op een stuk van het NNB. Daarnaast zijn stukken van het plangebied aangewezen als plekken met een cultuurhistorische verwachtingswaarde. Daarom is het relevant om te weten welke regels er in het beleid gelden voor deze stukken grond.
<i>Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Brabant herziening 2025</i>	De Cultuurhistorische Waardenkaart geeft aan waar cultuurhistorisch waardevolle gebieden zijn, met gebouwen en/of complexen van bebouwing en/of historisch geografische elementen, patronen en structuren. Gemeenten moeten beschermende regels opnemen voor deze gebieden. <i>Koppeling met gebiedsontwikkeling kazerne KCT Roosendaal:</i> Het plangebied ligt gedeeltelijk op grond met een archeologische verwachtingswaarde. Het is belangrijk om te weten waar dit is in het plangebied en hoe er mee om wordt gegaan in het plan. Aan de hand van de kaart en de bijbehorende informatie kan een juiste beoordeling worden opgesteld.
Gemeentelijk	
<i>Omgevingsplan gemeente Roosendaal</i>	Het omgevingsplan bevat alle regels voor de fysieke leefomgeving voor de gemeente Roosendaal. Daarmee kan de gemeente toetsen of een initiatief past in de fysieke ruimte. <i>Koppeling met gebiedsontwikkeling kazerne KCT Roosendaal:</i> Het omgevingsplan geeft weer welke bestemmingen er zijn en welke regels daarbij horen op het gebied van landschap, cultuurhistorie en archeologie in het landschap. Dit vormt de basis voor het toetsen van de criteria in het MER. De voorbeschermingsregels voor de kazerne vallen binnen het omgevingsplan.

<i>Bestemmingsplan buitengebied Roosendaal Nispen</i>	Het bestemmingsplan buitengebied Roosendaal Nispen geeft informatie over wat er specifiek in het buitengebied mogelijk inzake ruimtelijke en fysieke ontwikkelingen. Het bestemmingsplan zal op termijn opgenomen worden in het omgevingsplan. <i>Koppeling met gebiedsontwikkeling kazerne KCT Roosendaal:</i> De bestemmingen van het plangebied staan specifiek omschreven in dit bestemmingsplan. Daar zitten belangrijke onderwerpen bij zoals natuur en agrarisch. Dit bepaalt wat er met het gebied gedaan mag worden.
<i>Omgevingsvisie Roosendaal</i>	De omgevingsvisie van de gemeente Roosendaal geeft aan op welke manier de gemeente tot 2030 wil omgaan met de fysieke leefomgeving. <i>Koppeling met gebiedsontwikkeling kazerne KCT Roosendaal:</i> In de visie is de volgende passage opgenomen: 'Veel boerderijen hebben een cultuurhistorische waarde: de complexen maken deel uit van de geschiedenis en bepalen mede de eigenheid en identiteit van de streek. Hoewel diverse boerderijen beschermd zijn als rijks- of gemeentelijk monument, zijn er ook cultuurhistorisch waardevolle boerderijen die (nog) geen bescherming genieten, maar waarvan behoud wenselijk is.' Omdat 2030 al relatief snel is, wordt verwacht dat de gemeente dit op korte termijn impliceert. Het plangebied bevat cultuurhistorisch waardevolle boerderijen, deze bevatten alleen de status nog niet. Dat kan mogelijk veranderen vanwege de bovenstaande uitspraak.
<i>Voorbeschermingsregels kazerne Korps Commandotroepen</i>	In dit onderdeel van het omgevingsplan staat beschreven wat de gemeente tijdelijk niet toestaat op het perceel van het plangebied om de toekomstige potentiële bestemming van het plangebied voorbescherming te bieden.
<i>Archeologische beleidskaart gemeente Roosendaal</i>	De archeologische beleidskaart gemeente Roosendaal is onderdeel van de gemeentelijke Erfgoedkaart en geeft aan waar in de gemeente archeologische verwachtingszones en beschermde gebieden zijn. De beleidskaart geeft ook aan wat er gedaan moet worden bij welke ingrepen. <i>Koppeling met gebiedsontwikkeling kazerne KCT Roosendaal:</i> Wat het verstoren van de hoge archeologische verwachtingswaarde in het plangebied inhoudt wordt in deze kaart uitgelegd: 'Bodemingrepen zijn in principe niet toegestaan; indien een ingreep dieper gaat dan 0,5 meter min maaiveld en een planoppervlak heeft van 50m² of meer is een aanlegvergunning verplicht. Het college van B&W stelt de bepalingen in de aanlegvergunning vast en het principe 'de verstoorder betaalt' is onverminderd van toepassing. Onderdeel van de te volgen procedure is een door de initiatiefnemer te overleggen goedgekeurd rapport ten aanzien van het aspect archeologie en een negatief selectieadvies van B&W.'

3 Beoordelings- en onderzoeksmethodiek

In deze paragraaf worden het beoordelingskader en de onderzoeksmethode voor het milieuonderzoek landschap, cultuurhistorie en archeologie beschreven. Voor het thema landschap, cultuurhistorie en archeologie worden de beoordelingscriteria beoordeeld zoals opgenomen in onderstaande tabel. Onderstaand wordt per aspect nader toegelicht op welke wijze de effectbeoordeling plaatsvindt.

Tabel 3.1. Werkwijze beoordeling voor het criterium.

Thema	Criteria	Werkwijze
Thema	Landschappelijke waarden: herkomstwaarde	Kwalitatief op basis van bureaustudie, herkomstwaarde wordt beoordeeld
	Cultuurhistorische waarden	Kwalitatief op basis van bureaustudie, impact op cultuurhistorische waarden wordt beoordeeld
	Archeologische (verwachtings-)waarde	Kwalitatief op basis van bureaustudie en indien noodzakelijk inventariserend veldonderzoek, impact op archeologische (verwachtings-)waarde wordt beoordeeld

Herkomstwaarde

Het criterium herkomstwaarde toetst in welke mate de voorgestelde ingreep aansluit op historische (landschappelijke) structuren in en om het projectgebied. Hierbij wordt dus bekeken of de ingreep zich voegt naar historische structuren en elementen, en of deze versterkt worden of juist minder zichtbaar worden. Hierbij wordt nadrukkelijk niet gekeken naar de directe impact op cultuurhistorisch beschermde objecten, zoals monumenten of beeldbepalende panden. Daarvoor dient de beoordeling in het criterium 'impact op cultuurhistorische waarden'.

Tabel 3.2. Effectscores voor het criterium herkomstwaarde.

Effectscore	Beoordeling	Operationalisering
++	Zeer positief effect	Zeer positieve bijdrage aan herkomstwaarde, versterking van historische (landschappelijke) structuren en/of elementen, toevoeging van passende (landschappelijke) structuren en/of elementen
+	Positief effect	Positieve bijdrage aan herkomstwaarde, lichte versterking van historische (landschappelijke) structuren en/of elementen
0	Geen/ neutraal effect	Gelijkblijvende bijdrage aan herkomstwaarde, geen of zeer beperkte versterking van historische (landschappelijke) structuren en/of elementen
-	Negatief effect	Negatieve bijdrage aan herkomstwaarde, lichte aantasting van historische (landschappelijke) structuren en/of elementen
--	Sterk negatief effect	Zeer negatieve bijdrage aan herkomstwaarde, aantasting van historische (landschappelijke) structuren en/of elementen, toevoeging van structuren/elementen die niet passen binnen historische landschap

Impact op cultuurhistorische waarden

Met het criterium impact op cultuurhistorische waarden wordt getoetst of de voorgestelde ingreep impact heeft op beschermde cultuurhistorische waarden in het plangebied, zoals monumenten of beeldbepalende panden. Er wordt onderscheid gemaakt tussen plekken met beschermde cultuurhistorische waarden en plekken van cultuurhistorisch belang. De mate van bescherming verschilt tussen deze twee begrippen. Zo kan je in de ene situatie, zoals wijzigingen toebrengen aan een monument, veel moeilijker een vergunning krijgen of zelfs geen vergunning ten opzichte van een verandering aan een plek van cultuurhistorisch belang.

De gehele beleving van deze elementen worden meegewogen. Daardoor wordt niet alleen gekeken naar of een cultuurhistorisch element beïnvloed wordt door de ingreep, maar ook de invloed van de ingreep op de omgeving.

Tabel 3.3. Effectscores voor het criterium impact op cultuurhistorische waarden.

Effectscore	Beoordeling	Operationalisering
+	Positief effect	Positieve bijdrage aan (beschermde) cultuurhistorische waarden en de beleving daarvan, lichte verbetering
0	Geen/ neutraal effect	Gelijkblijvende bijdrage aan (beschermde) cultuurhistorische waarden en de beleving daarvan, geen of zeer beperkte verbetering
-	Negatief effect	Aantasting van cultuurhistorische waarden en -belangen en de beleving daarvan, lichte aantasting
--	Sterk negatief effect	Aantasting van beschermde cultuurhistorische waarden en de beleving daarvan, zware aantasting

Impact op archeologische waarden

Met het criterium impact op archeologische waarden wordt getoetst of de voorgestelde ingreep impact heeft op beschermde archeologische waarden in het plangebied, zoals neolithische nederzettingen en grafvelden. Er wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde archeologische waarden en de archeologische verwachtingswaarde omdat deze begrippen verschillen in mate van mogelijkheden wat betreft graven en aantasting. Beschermde archeologische waarden mogen niet worden aangetast.

In gebieden met een archeologische verwachtingswaarde van middelhoog of hoog mag in principe niet worden gegraven, zoals omschreven in de archeologische beleidskaart van de gemeente Roosendaal. In de beoordeling wordt ook rekening gehouden met of in de buurt van de archeologische waarden het plangebied wordt aangetast.

Tabel 3.4. Effectscores voor het criterium impact op archeologische waarden.

Effectscore	Beoordeling	Operationalisering
+	Positief effect	Positieve bijdrage aan archeologische waarden, lichte verbetering
0	Geen/ neutraal effect	Gelijkblijvende bijdrage aan beschermde cultuurhistorische waarden, geen of zeer beperkte verbetering
-	Negatief effect	Aantasting of graven in deel plangebied aangeduid met middelhoge of hoge archeologische verwachtingswaarde
--	Sterk negatief effect	Aantasting van beschermde archeologische waarden in plangebied

Inrichtingsvariant Omgevingskwaliteit

De inrichtingsvariant Omgevingskwaliteit onderzoekt hoe het plangebied kan worden ingericht vanuit een maximale benutting van kansen voor alle thema's. De primair onderzochte varianten zijn vooral gericht op functionele inpassing en ontsluiting, deze variant richt zich expliciet op het verhogen van de omgevingskwaliteit en het versterken van gebiedswaarden. De inrichtingsvariant richt zich niet alleen op het beperken van negatieve effecten, maar op het toevoegen van kwaliteit en het toekomstbestendig maken van het gebied.

De inrichtingsvariant *Omgevingskwaliteit* wordt uitgewerkt via een gebiedsgerichte en multidisciplinaire aanpak. Conform het advies van de Commissie m.e.r. wordt deze variant beschouwd als een ontwerpend experiment naar manieren waarop de omgevingskwaliteit aantoonbaar kan worden versterkt. De uitwerking vindt plaats in expertsessies.

4 Effectbeoordeling

4.1 Referentiesituatie

In het MER worden de effecten van de voorgenomen ontwikkeling van de kazerne voor KCT Roosendaal vergeleken met de referentiesituatie. Dat is de situatie die in de toekomst zal ontstaan als de voorgenomen ontwikkeling (het plan) niet wordt gerealiseerd. De referentiesituatie is gebaseerd op de bestaande situatie van het milieu, samen met de gevolgen van de zogenaamde autonome ontwikkelingen in en rondom het plangebied. De autonome ontwikkeling is dus onderdeel van de referentiesituatie, waarmee de voorgenomen activiteit en alternatieven worden vergeleken. De opbouw van de referentiesituatie (huidige situatie inclusief de autonome ontwikkelingen) in het plangebied is beschreven in deel 1 – hoofdstuk 4 van het hoofdrapport van dit m.e.r. Deze paragraaf beschouwt de referentiesituatie op het gebied van landschap, cultuurhistorie en archeologie.

4.1.1 Historische omschrijving

Figuur 4-1: Uitsnede topografische kaart 1840 (Topotijdreis, 2026)

Het plangebied ligt op de Brabantse zandgronden. Deze gronden zijn ontstaan door afzettingen tijdens de laatste ijstijd. Het gebied is doorsneden door beekdalen, waar zich nattere klei- en veengronden bevinden. Daaromheen liggen hoger gelegen zandgronden. Op plekken waar die zandgronden natter waren ontstond hoogveen, dat later in de middeleeuwen voor een groot deel is afgegraven en ontwaterd voor turfwinning. Daardoor kwam het gebied weer droog te liggen en groeide er heide op de droge zandgronden. Van oorsprong vond de bewoning plaats op de flanken van het gebied, op de goed bewerkbare grond tussen het natte beekdal en het onvruchtbare hoge zand.

Het plangebied bestond rond 1840 bijna volledig uit heide. In het noordelijke gedeelte grensde het gebied aan enkele vennen. In de zuidwestelijke punt stond één boerderij, de Heijbeek. Deze boerderij grensde aan

de beek (de Molenbeek). Ten zuidoosten van deze boerderij ligt het gebied Nederheide/Steenpaal, wat een recentere heideontginning is met een rechtlijnige kavelstructuur.

In Figuur 4-1 is de onderzoekslocatie in beeld gebracht op een kaart uit 1840. Het gestreepte gedeelte is heide. Op deze kaart is ook te zien dat aan beide kanten van het gebied er turfvaarten bevinden, om gewonnen turf uit deze regio, maar ook uit turfwinningen in België, naar Roosendaal te verscheppen. Aan de oostkant wordt het gebied begrensd door het kerkpad en zuidwestelijk bevindt zich de Kleine Aa, toen nog met de naam 'Molenbeek'. Deze naam wordt hedendaags nog gebruikt door de lokale bevolking.

Later, rond 1900, werd het gebied met sloten in lange percelen verdeeld, dit werd de 'Heiblokken' genoemd (Gemeente Roosendaal, 2022). Ook werd er een weg gelegd langs de Droge Turfvaart en bevond zich ten noorden van het gebied tijdelijk een pompstation voor drinkwater. Langs de randen van het gebied vestigden zich nu meerdere boerderijen. In Figuur 4-2 is deze omslag van heide naar heiblokken te zien. Waar in Figuur 4-1 het hele gebied nog als één geheel beschouwd kan worden, omdat er geen sloten of paden doorheen kruisen, is dat in Figuur 4-2 wel het geval. Op de kaart uit 1931 lopen er verschillende sloten door wat eerst heidegebied was.

Op de kaarten van 1937 en 1948 zijn de nieuwe perceelgrenzen goed inzichtelijk gemaakt. De heide was ontgonnen en werd geschikt voor landbouw gemaakt. Op de locatie van het pompstation werd een zwembad gevestigd die later verplaatst werd naar camping Zonneland ten oosten van het plangebied (bron: Heemkundekring de Heerlijkheid Nispen, n.d.).

In de loop der tijd is de ligging van de percelen door ruilverkaveling samengevoegd tot grotere stukken agrarische grond. De Molenbeek/Kleine Aa is rechtgetrokken, waarbij de oude meanders verloren zijn gegaan. Groen in het plangebied is op verschillende plekken in het plangebied gekrompen en gegroeid over de jaren heen.

Beschrijving landschapstypologieën

Het heideontginningslandschap is tegenwoordig nog steeds te herkennen aan de grote percelen, open landschap en verre zichtlijnen. Een jong heideontginningslandschap kan ook uit boswachterijen bestaan in plaats van landbouw. Na het ontginnen van de heide konden de gronden tot bos getransformeerd worden door ze te beplanten. Vaak gebeurde dit wanneer deze gebieden al dichtbij bestaand bos lagen. Dit is niet in het plangebied gebeurd. Hedendaags wordt er wel aan natuurherstel gedaan op sommige plekken in en rondom het plangebied.

Het westelijke gedeelte van het plangebied, rondom de Molenbeek en boerderij de Heijbeek, is hoevenlandschap. Bij een hoevenlandschap vestigden boerderijen zich aan de randen van het beekdal op de overgang naar hogere gronden. De gronden werden vaak rondom beplant met bomen en andere begroeiing. De boerderijen en straten volgden de hoogteverschillen in het landschap, wat kronkelige patronen van bebouwing, kavels en straten gaf. Hierdoor ontstond er een gesloten landschap en dit is hedendaags nog te herkennen in het landschap van het plangebied.

4.1.2 Huidige situatie

Figuur 4-3 en Figuur 4-4 laten de huidige situatie in het plangebied zien. Het plangebied wordt in de huidige situatie noordelijk begrensd door een bomenrij. In het oosten is het gebied begrensd door de Kerkweg. De plangrens loopt in het zuidoostelijke gedeelte niet door tot aan de Kerkweg, maar wordt begrensd door verschillende agrarische percelen, waaronder een paardenhouderij. In het zuiden is het gebied begrensd door de Heijbeeksestraat. In het westen wordt het plangebied volledig begrensd door de Kleine Aa. Waar de Kleine Aa onder de Oude Turfvaartstraat doorgaat, volgt de plangrens deze straat totdat de bomenrij van het Zonneland weer wordt bereikt weer terug in het noorden.

De originele structuren en kenmerken uit de 20e eeuw zijn nog goed zichtbaar in het landschap. De boerderijen nog aanwezig in het plangebied spelen hier een belangrijke rol

in. Dat komt omdat de weg, de boerderij, de achterliggende percelen en de manier waarop de boerderij ontsloten is één geheel vormen. Hierdoor is de context van de landschappelijke structuren en kenmerken goed terug te leiden.

Er is ongeveer vier meter hoogteverschil tussen het westelijke en oostelijke gedeelte van het plangebied. Het westen is lager gelegen door het insnijden van de beek. De percelen rondom de beek zijn kleiner en meer gesloten door de houtwallen, waar het oosten over grote percelen beschikt en verre zichtlijnen door minder beplanting.

Figuur 4-3. Luchtfoto van het plangebied (gebroken rode lijn), huidige situatie.

Huidig gebruik

Het plangebied bestaat uit hoofdzakelijk agrarische percelen. Deze gronden worden voornamelijk gebruikt voor de landbouw. In het bestemmingsplan zijn deze gronden ook bestemd als agrarisch of agrarisch met waarden. In Figuur 4-4 is het bestemmingsplan voor het buitengebied te zien. De lichtste kleur groen heeft de bestemming 'Agrarisch', de licht groene kleur die iets donkerder is heeft als bestemming 'Agrarisch met waarden'. De felgroene kleur heeft de bestemming 'Bos', waar het blauwgroene gedeelte 'Natuur' als bestemming heeft. De gele vlekken hebben bestemming 'Wonen'. De zwart-wit omlijnde vlakken geven als bestemming een 'Specifieke vorm van agrarisch landgebruik' aan. De lichtblauwe vlakken hebben 'Water' als bestemming.

Agrarisch als bestemming houdt in dat op die gronden een veehouderij, paardenhouderij, glastuinbouw of een overig niet-grondgebonden agrarische bedrijf mag zitten. Indien er een aanduiding is voor 'specifieke vorm van agrarisch' mogen ook functies zoals een zorgboerderij, plattelandswoning of een loonwerkbedrijf bestaan op deze gronden. Agrarisch met waarden als bestemming geeft als mogelijke invulling van het gebied behoud en herstel van de aanwezige landschapswaarden en cultuurhistorische waarden. Dit geldt in het plangebied voor een groot deel van de noordoostelijke gronden en het gebied rondom de beek.

Figuur 4-4. Bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal Nispen, plangebied en omgeving op kaart inzichtelijk.

In het plangebied bevindt zich ook een ecologische verbindingszone. Het water van Zonneland, de Oude Turfvaartsestraat en de Kleine Aa vormen de ecologische verbindingszone, aangeduid met de plusjes in Figuur 4-4. Deze zone grenst aan stukken grond met de bestemming natuur en bos. In een kom van de Kleine Aa is een zone voor de reservering van waterberging aangewezen, weergegeven in het figuur met de zwarte lijn met strepen naar binnen toe.

Natuur Netwerk Brabant

In het westelijke gedeelte van het plangebied zijn gronden die al bestemd zijn als bos of natuur ook onderdeel van het Natuur Netwerk Brabant, dit is te zien in Figuur 4-5-6. Dat de gronden onderdeel zijn van Natuur Netwerk Brabant houdt in dat in het

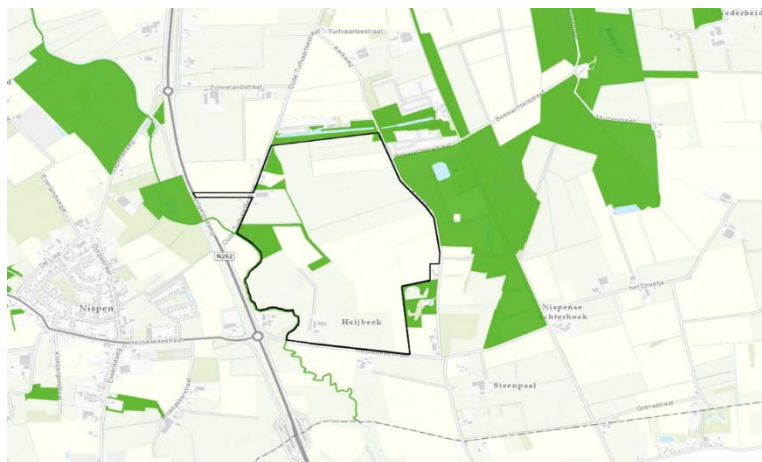
Figuur 4-5. Foto van recreatieplek natuur grenzend aan de Oude Turfvaartsestraat.

omgevingsplan van de gemeente Roosendaal de gronden bestemd zijn voor bescherming en ontwikkeling van natuur. De gebieden die zijn aangewezen door de omgevingsverordening van provincie Noord-Brabant en hebben als doel een natuurlijke verbindingszone te vormen.

In dit westelijke gedeelte bevinden zich delen van het Natuur Netwerk Brabant. Daarbij is er ook de mogelijkheid om te recreëren in de natuur. Daarvoor is een klein bosje en een waterpoel aangelegd. In Figuur 4-5 is een afbeelding van dit stuk natuur te zien vanaf de Oude Turfvaartsestraat.

Grenzend aan het plangebied zijn ook veel gebieden onderdeel van het Natuur Netwerk Brabant, zoals in Figuur 4-5 weergegeven is.

Een relevant voorbeeld hiervan is het water dat hoort bij het Zonneland in het noorden grenzend aan het plangebied. Dit gebied is in 2019 hersteld naar cultuurhistorische oorsprong. Dat houdt in dat de het stuk grond weer moet lijken op de waterputten en het zwembad dat vroeger op deze plek zaten. Andere gebieden die grenzen aan het plangebied en onderdeel zijn van het netwerk zijn de Kleine Aa in het westen en landgoed Gienderwijte in het oosten. Als onderdeel van en uitbreiding op landgoed Gienderwijte is recentelijk een stuk agrarisch grond aangekocht om natuur op te ontwikkelen. Op dit landgoed wordt de natuur teruggebracht naar hoe die voor de turfwinning was, namelijk moerassig, bebost en met kruidenrijk grasland.

Figuur 4-5. Natuur Netwerk Brabant, plangebied en omgeving. In het groen zijn de gebieden die vallen onder het netwerk gearceerd.

Cultuurhistorische en archeologische waarden

Op het terrein van boerderij de Heijbeek is een hoge archeologische verwachtingswaarde. Dit geldt voor de hele zuidwestelijke hoek van het plangebied en rondom de kommen van de Kleine Aa. Dat betekent dat er in principe niet mag worden gegraven in het gebied. De boerderij zelf heeft daarentegen geen beschermde status. Het Zonneland is aangeduid als historisch groen.

Grenzend aan het plangebied in het oosten langs de Kerkweg bevinden zich cultuurhistorische houtwallen en bos dat is aangelegd voor 1850. Dit gebied bevindt zich ten zuiden van de Visdonk, een landgoed met herkenbare geometrische lanenstructuren, houtsingels en beplanting, aangelegd in de 17^e eeuw. Het zuidelijke gedeelte, wat in de 19^e eeuw is aangelegd, bevat landbouwvelden, begrensd door rechte lanen aansluitend op de oudere structuren van het gebied.

Ondanks dat dit stuk grond geen onderdeel is van de Visdonk, bevat het wel de historische lanenstructuren en beplanting, ook herkenbaar als coulisselandschap. Deze gebiedskenmerken moeten worden bewaard. In Figuur 4-6 zijn de cultuurhistorische waarden van het plangebied en de omgeving te zien, waar het oranje vlak de archeologische verwachtingswaarde weergeeft en de groene vlekken en oranje lijnen de cultuurhistorische waarden.

Figuur 4-6: Plangebied en omgeving op de Cultuurhistorische Waardenkaart herziening 2025.

Cultuurhistorische plekken zonder aanwijzing

Boerderij de Heijbeek heeft zoals eerder beschreven geen cultuurhistorische status. De boerderij is wel van groot cultuurhistorisch en landschappelijk belang voor het gebied. De reden daarvoor is dat het de oudste boerderij in het gebied is en de woning vanaf buiten in originele staat verkeert. De verkaveling van de percelen rondom de boerderij weergeven het kampenlandschap passend bij het westelijk deel van het plangebied. Deze kenmerken vormen bij elkaar de belangrijke (cultuur)historische context voor het plangebied en maken dat de Heijbeek als cultuurhistorisch belangrijk wordt gezien.

Waar de Kleine Aa onder de Oude Turfvaartsestraat doorgaat zat vroeger een aquaduct ten behoeve van de oude turfvaarten. Het oude aquaduct bestaat niet meer, maar om het in het landschap te herinneren is er een kunstwerk gerealiseerd dat doet denken aan het aquaduct. In Figuur 4-7 is een foto van het kunstwerk te zien. Daarnaast is er een cultuurhistorische fietsroute langs de plekken waar vroeger turfvaarten waren in de omgeving van het gebied. Het aquaduct en de fietsroutes worden niet beschouwd als cultuurhistorisch belangrijk, maar geven bezoekers van het gebied meer informatie over de turfwinning uit het verleden.

Figuur 4-7: Foto van aquaduct Oude Turfvaartsestraat. Bron: inroosendaal.nl.

4.1.3 Autonome ontwikkeling

De gemeente Roosendaal heeft geen concrete plannen voor dit gebied. Wel is in de omgevingsvisie benoemd dat er mogelijkheden worden onderzocht om diverse boerderijen te beschermen die nog geen bescherming hebben vanuit de gemeente. Deze boerderijen zijn belangrijk aangezien zij de geschiedenis en identiteit van de streek bepalen en dus cultuurhistorisch waardevol zijn. Het behoud van deze boerderijen is wenselijk voor de gemeente. Boerderij de Heijbeek bevat momenteel nog geen cultuurhistorische status of een bescherming, maar vanwege de relevantie van de boerderij voor de historische structuur van het gebied is het aannemelijk dat de boerderij deze kan krijgen.

De gemeente Roosendaal heeft in aanvulling op het omgevingsplan voorbeschermingsregels voor het plangebied vastgesteld. Een voorbeschermingsregel is een juridisch instrument waarmee een gemeente, provincie of het Rijk tijdelijk regels stelt om een gebied te beschermen tegen ongewenste ontwikkelingen, terwijl er een definitief, nieuw omgevingsplan of -verordening in voorbereiding is. Normaal gebruik van het gebied is wel toegestaan. Onder voorbehoud hiervan wordt verwacht dat er inzake de autonome ontwikkeling er weinig zal gebeuren in het plangebied, tenzij de wettelijke termijnen voor het nieuwe plan verlopen of de regeling wordt ingetrokken.

Rondom het plangebied wordt verwacht dat meer natuur ontwikkeld zal worden over de komende jaren, vanwege de uitbreiding van het Natuur Netwerk Brabant en de natuurontwikkeling van landgoed Gienderwijte.

4.2 Variant A: ontsluiting direct op N262

4.2.1 Kenmerken van het plan

De inrichting van deze variant is zo opgebouwd dat de verblijfsvoorzieningen, kantoren en logistieke voorzieningen zijn gesitueerd aan de noordzijde van het terrein. Het zuidelijk deel van het terrein is beoogd voor oefenen en trainen. Deze indeling zorgt voor een duidelijke scheiding van functies en bevordert een efficiënte en doelgerichte benutting van de beschikbare ruimte. Bij de entree van de kazerne wordt een museum gerealiseerd die de historische collectie van het KCT tentoon zal stellen. In Figuur 4-8 is de inrichting van het plangebied te zien.

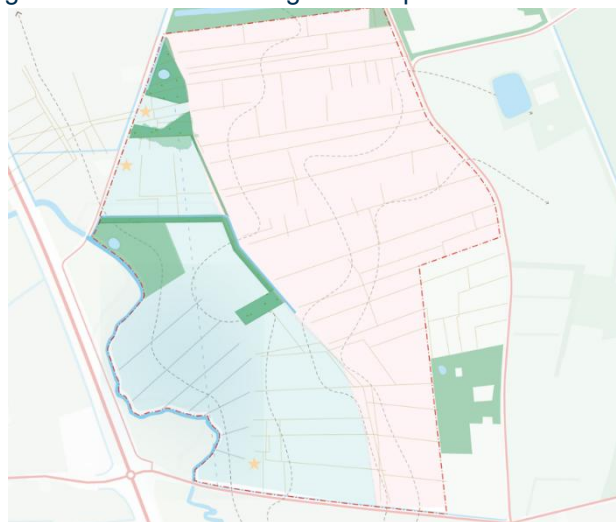

Figuur 4-8. Inrichting kazerne (bron: Vlekkenplan nieuwe kazerne KCT).

De variant gaat uit van een westelijke ontsluiting direct op de N262. Dit betekent dat er een toegangsweg wordt aangelegd die via een nieuwe aansluiting de kazerne met de N262 verbindt. Deze ontsluiting zorgt voor een directe toegang tot het terrein, wat de bereikbaarheid en logistiek verbetert. Deze weg loopt langs de sloot die de huidige verbinding vormt tussen de wegen en dwars door de agrarische percelen.

In het plan voor de kazerne wordt gekozen voor een grid-patroon voor de indeling van het gebied. Er is onder andere gekozen voor deze indeling omdat de rechte lijnen doen denken aan de manier van verkavelen van vroeger. Alleen in dit gebied werd er historisch gezien meer met rechthoekige, lange en smalle percelen gewerkt, in tegenstelling tot het vierkante grid-patroon in het plan.

Ook wordt in het plan aangegeven dat de kenmerkende oude structuren opgenomen kunnen worden in het ontwerp. De structuren die beschreven zijn en daadwerkelijk op worden genomen zijn de bomenrijen in het zuidwestelijke gedeelte van het plangebied. Daarnaast is uit de kaart te lezen dat één sloot blijft bestaan van de meerdere die momenteel door het gebied heen lopen. Rondom de beek wordt een bufferzone voor de natuur.

Figuur 4-9. Kaart landschap en cultuurhistorie in het plangebied (Bron: Vlekkenplan kazerne KCT).

Om de historische landschappelijke structuren in het plan terug te brengen wordt er aan laanbeplanting gedaan. De hoogteverschillen in het plangebied worden gebruikt om zichtlijnen te creëren. Het hekwerk dat om de kazerne heen komt te staan bestaat uit dichte bossen en struiken, met beplanting passend bij het landschapstype. Deze beplanting is deels snelgroeiend en ook wintergroen, voor genoeg afscherming. In Figuur 4-10 is een voorbeeld weergegeven van hoe het hekwerk eruit komt te zien. Er wordt vanuit gegaan dat dit hekwerk op de rand van het plangebied komt te staan, behalve bij de entree omdat deze openbaar is tot aan de poort.

Figuur 4-10. Voorbeeld groen hekwerk rondom huidige kazerne in Roosendaal.

Alle sloten in het gebied op één na worden gedempt. Daarnaast is het vooralsnog het worstcase uitgangspunt dat alle gebouwen worden gesloopt. Alle boerderijen die momenteel in het gebied staan, waaronder ook de landschappelijk waardevolle Heijbeek, verdwijnen. In het plan is uitgesproken te onderzoeken of bijvoorbeeld het museum in een bestaande boerderij gehuisvest kan worden, maar daar is geen zekerheid over. Door het verdwijnen van de boerderijen uit het plangebied is de landschappelijke context moeilijk te herleiden.

4.2.2 Effectbeoordeling

Landschappelijke waarden: Herkomstwaarde

Belangrijke historische structuren zoals sloten en houtwallen zullen voor een groot deel verdwijnen uit het plangebied. De houtwallen rondom de beek worden behouden en hier wordt aan natuurontwikkeling gedaan. De ontsluiting naar de Antwerpseweg volgt de bestaande sloot, wat goed is voor de herleidbaarheid van het landschap.

De landschappelijke context van het plangebied ontbreekt doordat de boerderijen in het gebied worden gesloopt en er een hek rondom het gebied wordt geplaatst. De kenmerken en structuren die worden behouden in het westen van het plangebied zijn daardoor niet meer herleidbaar tot het oorspronkelijke landschap. In het oosten van het plangebied worden geen kenmerken en structuren behouden. Het grid-patroon van de verkaveling in het plan is niet vergelijkbaar met de historische landschappelijke situatie en komt ook niet overeen met de huidige verdeling van percelen.

Het plan is daarmee onvoldoende toereikend om het historisch landschap te herleiden uit de structuren en kenmerken die bewaard blijven. Met het grid-patroon in het plan wordt gepoogd de historische manier van verkaveling terug te laten zien in het plan, maar het voorgestelde patroon is niet toepasbaar op de historische verkaveling. Dat zorgt ervoor dat Variant A zeer negatief scoort ten opzichte van de referentiesituatie.

	Referentiesituatie	Variant A
--	--------------------	-----------

Herkomstwaarde

0

--

Impact op cultuurhistorische waarden

In het plangebied zijn geen aangewezen cultuurhistorische waarden aanwezig. Wel is boerderij de Heijbeek en haar percelen van zo groot cultuurhistorisch en landschappelijk belang dat deze als cultuurhistorisch waardevol beschouwd wordt in de beoordeling.

In de nabije omgeving zijn er wel gebieden met aangewezen cultuurhistorische waarde en belangen. Dit gaat om historische houtwallen, bos, lanenstructuren en beplanting. Het coulisselandschap moet bewaard worden. De houtwallen en zichtlijnen die tegen het plangebied aanliggen kunnen niet goed in hun landschappelijke context ervaren worden door de afscherming van het plangebied, waar dit eerst een open gebied betrof.

Door het slopen van boerderij de Heijbeek en het beperken van de ervaring van de omliggende cultuurhistorische plekken wordt de impact op cultuurhistorische waarden voor Variant A negatief beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

	Referentiesituatie	Variant A
Impact op cultuurhistorische waarden	0	-

Impact op archeologische waarden

In het plangebied en de nabije omgeving zijn geen beschermde archeologische waarden. Het zuidwesten van het plangebied rondom de beek heeft een hoge archeologische verwachtingswaarde. In het plan is dit opgenomen als ontwikkelruimte en het stuk rondom de beek als buffer en natuur. In deze variant wordt er niet gegraven op de plek van de ontwikkelruimte. Daarom scoort Variant A neutraal ten opzichte van de referentiesituatie op het criteria impact op archeologische waarden.

	Referentiesituatie	Variant A
Impact op archeologische waarden	0	0

4.3 Variant B: ontsluiting via Heijbeeksestraat

De inrichting van deze variant is zo opgebouwd dat de verblijfsvoorzieningen, kantoren en logistieke voorzieningen zijn gesitueerd aan de zuidzijde van het terrein. Het noordelijk deel van het terrein is beoogd voor oefenen en trainen. Dat houdt in dat op het zuidelijke gedeelte meer gebouwen komen te staan, waar het noordelijke gedeelte van het terrein meer open is. Als uitgangspunt wordt genomen dat de ontwikkelruimte in het beekdal wordt bebouwd omdat het zuidelijke gedeelte van het planbied kleiner is en er dus meer grondoppervlak aan gebouwen moet worden gegeven. Daarnaast wordt er ook vanuit gegaan dat alle bestaande bebouwing wordt gesloopt voor de realisatie van de kazerne.

Voor de beoordeling van Variant B voor landschappelijke en cultuurhistorische waarden maakt deze wijziging in verdeling van voorzieningen geen verschil in effectscore ten opzichte van Variant A met de huidige kennis over het plan. Er wordt aangenomen dat het hekwerk om het plangebied heen in elke variant

aanwezig is in dezelfde vorm. In dit deelonderzoek is het hekwerk het meest belangrijk in de beoordeling van de criteria.

Variant B gaat uit van een zuidelijke ontsluiting direct op de N262. De sloot in het westen wordt niet meer gevolgd voor ontsluiting. Het volgen van de sloot voor ontsluiting was goed voor de herleidbaarheid van het landschap maar verwaarloosbaar in effect in vergelijking tot de andere ingrepen in het landschap.

Voor deze variant worden twee mogelijkheden overwogen:

- Variant B1: ontsluiting via bestaande infrastructuur Heijbeeksestraat
- Variant B2: ontsluiting op rotonde Antwerpseweg

De varianten zijn inzichtelijk gemaakt in Figuur 4-11.

De uitgangspunten uit het vlekkenplan voor Variant A worden verder gevolgd. Omdat de overige varianten slechts beperkte afwijkingen kennen ten opzichte van Variant A, wordt per variant beoordeeld of individuele criteria opnieuw moeten worden meegenomen in de beoordeling.

Figuur 4-11: Overzicht varianten B1 en B2

4.3.1 B1: ontsluiting via bestaande infrastructuur Heijbeeksestraat

De ontsluiting in variant B1 gaat uit van het ontsluiten via bestaande infrastructuur, direct op de Heijbeeksestraat in het zuiden van het plangebied, en wikkelt het verkeer af via de rotonde Antwerpseweg (N262).

Landschappelijke waarden: Herkomstwaarde

Voor de herkomstwaarde is er geen verschil in de beoordeling ten opzichte van Variant A. Dat betekent dat Variant B1 zeer negatief scoort ten opzichte van de referentiesituatie voor het criteria herkomstwaarde.

	Referentiesituatie	Variant B1
Herkomstwaarde	0	---

Impact op cultuurhistorische waarden

Voor cultuurhistorische waarden is er geen verschil in de beoordeling ten opzichte van Variant A. Dat betekent dat Variant B1 negatief scoort ten opzichte van de referentiesituatie voor het criteria cultuurhistorische waarden.

	Referentiesituatie	Variant B1
--	--------------------	------------

Impact op cultuurhistorische waarden	0	-
--------------------------------------	---	---

Impact op archeologische waarden

In Variant B1 komt er bebouwing in het zuidelijke gedeelte van het plangebied, waar het beekdal zich ook bevindt. Op deze plek is een hoge archeologische verwachtingswaarde. Door hier te bouwen wordt er gegraven in de archeologische verwachtingszone en scoort Variant B1 negatief op het criterium impact op archeologische waarden.

	Referentiesituatie	Variant B1
Impact op archeologische waarden	0	-

4.3.2 B2: ontsluiting op rotonde Antwerpseweg

De ontsluiting in variant B2 gaat uit van het ontsluiten via een nieuwe verbinding vanaf het plangebied, direct op de rotonde Antwerpseweg (N262) bij Nispen. Daarmee doorkruist de ontsluiting de Molenbeek en het omliggende beekdal. De Molenbeek is van zeer groot belang voor de beeldbepaling van het gebied, vooral gezien het feit dat om de rest van het plangebied een hekwerk komt te staan. Ook staat de beek symbool voor het verleden van het gebied.

Landschappelijke waarden: Herkomstwaarde

Met het doorkruisen van de beek kan de context van het landschap slecht worden afgelezen. Verder gelden dezelfde uitgangspunten als bij Variant A voor de beoordeling van de herkomstwaarde. Dat maakt dat de beoordeling voor de herkomstwaarde in Variant B2 erg negatief is ten opzichte van de referentiesituatie. De beoordeling verschilt niet ten opzichte van Variant A omdat voor die variant de herkomstwaarde ook met zeer negatief beoordeeld wordt.

	Referentiesituatie	Variant B2
Herkomstwaarde	0	--

Impact op cultuurhistorische waarden

Voor cultuurhistorische waarden is er geen verschil in de beoordeling ten opzichte van Variant A. Dat zorgt ervoor dat Variant B2 negatief scoort ten opzichte van de referentiesituatie voor het criteria cultuurhistorische waarden.

	Referentiesituatie	Variant B2
Impact op cultuurhistorische waarden	0	-

Impact op archeologische waarden

Er komt bebouwing en een ontsluiting in het zuidelijk gedeelte van het plangebied en het beekdal. Op deze plek is een hoge archeologische verwachtingswaarde. Door hier te bouwen wordt er gegraven in de archeologische verwachtingszone en scoort Variant B2 negatief op het criterium impact op archeologische waarden. Variant B2 scoort daarmee hetzelfde als Variant B1 op dit criteria.

	Referentiesituatie	Variant B2
Impact op archeologische waarden	0	-

Variant B2 doorkruist geen gronden met een beschermde cultuurhistorische waarde. Daarnaast liggen er geen beschermde cultuurhistorische of archeologische waarden in de directe nabijheid van de beoogde ontsluiting. Hierdoor is er geen aanleiding om de impact op cultuurhistorische en archeologische waarden als 'zeer negatief' te beoordelen.

5 Samenvatting en conclusies

Tabel 5.1. Overzicht effectscores LCA.

LCA	Referentie	Variant A: Ontsluiting N262	Variant B Heijbeeksestraat	
			B1	B2
Herkomstwaarde	0	--	--	--
Impact op cultuurhistorische waarden	0	-	-	-
Impact op archeologische waarden	0	0	-	-

Variant A: ontsluiting direct op N262

Variant A scoort zeer negatief ten opzichte van de referentiesituatie op herkomstwaarde. Op cultuurhistorische waarden scoort Variant A negatief en op archeologische waarden neutraal ten opzichte van de referentiesituatie.

Variant B: ontsluiting via Heijbeeksestraat

- **B1: ontsluiting via bestaande infrastructuur Heijbeeksestraat**

Variant B1 scoort zeer negatief op herkomstwaarde ten opzichte van de referentiesituatie. Op cultuurhistorische waarden en archeologische waarden scoort Variant B1 negatief ten opzichte van de referentiesituatie.

- **B2: ontsluiting op rotonde Antwerpseweg**

Variant B2 scoort zeer negatief op herkomstwaarde ten opzichte van de referentiesituatie. Op cultuurhistorische waarden en archeologische waarden scoort Variant B2 negatief ten opzichte van de referentiesituatie.

Verdieping: Inrichtingsvariant Omgevingskwaliteit

De inrichtingsvariant Omgevingskwaliteit onderzoekt hoe het plangebied kan worden ingericht vanuit een maximale benutting van kansen voor Landschap, Cultuurhistorie en Archeologie.

De landschappelijke en cultuurhistorische impact kan worden beperkt door de terreinrand landschappelijk te verfijnen: laat nieuwe beplanting meelopen met bestaande sloot- en houtwallenpatronen, werk met gelaagde bos- en struweelranden en houd de randen laag en kleinschalig, zodat karakteristieke zichtlijnen waar mogelijk intact blijven. Bovendien zou het positief zijn als in het ontwerp overwogen wordt om het hekwerk slechts (gedeeltelijk) te plaatsen rond functies waar het echt nodig is en andere plekken zoveel mogelijk open te laten. Daarnaast wordt het aangeraden om hogere volumes te concentreren op het midden van het terrein, zodat het zicht daarop beperkt wordt vanuit de omgeving.

Deze variant is verder uitgewerkt in de bijlage *Inrichtingsvariant Omgevingskwaliteit*. Daar zijn ook de synergiën en strijdigheden met andere thema's uiteengezet.

Algemene conclusie

Uit het deelonderzoek voor de ontwikkeling van de kazerne voor KCT Roosendaal blijkt dat de ontwikkeling aanzienlijke negatieve effecten heeft op het landschap, cultuurhistorie en archeologie. Hedendaags bevat het plangebied en haar omgeving veel historische kenmerken in het landschap. Deze kenmerken zullen grotendeels uit het landschap verdwijnen bij de ontwikkeling van de kazerne.

Oorspronkelijk bestond het plangebied uit natte gronden waar hoogveen zich kon ontwikkelen. In de middeleeuwen is het gebied ontwaterd en gebruikt voor turfwinning, wat leidde tot verdroging en een overgang naar heidevegetatie. Op de grens van het beekdal van de Molenbeek en de heide vestigde later boerderij de Heijbeek. Vanaf de twintigste eeuw is de heide ontgonnen en ingericht voor landbouw. Deze ontwikkelingsgeschiedenis is nog zichtbaar in het huidige landschap, onder andere in houtwallen, sloten, de open landschapsstructuur aan de oostzijde, de meer besloten structuur aan de westzijde, de verkavelingspatronen en historische bebouwing die in oorspronkelijke staat aanwezig is.

De beschreven landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken verdwijnen door meerdere ingrepen binnen het plangebied. De meest bepalende daarvan is de plaatsing van een hekwerk rondom het terrein. Hierdoor wordt het gebied fysiek en visueel afgescheiden van de omgeving, waardoor de landschappelijke en cultuurhistorische samenhang wegvalt. De elementen die binnen het plangebied behouden blijven, zijn hierdoor niet langer te herleiden als onderdeel van het oorspronkelijke landschap.

Van de onderzochte varianten scoort Variant A het meest gunstig. In deze variant wordt niet gebouwd of gegraven in het deel van het plangebied met een hoge archeologische verwachtingswaarde. In Variant B worden meer gebouwen aan de zuidzijde gerealiseerd, waardoor binnen deze zone moet worden gebouwd om het gewenste bruto vloeroppervlak te bereiken.

Hoewel Variant A beter scoort dan de overige varianten, zijn de verschillen beperkt. Dit komt vooral doordat het hekwerk en de sloop van bestaande bebouwing in alle varianten sterk doorwegen in de beoordeling. Het hekwerk is een vast onderdeel van het kazerneontwerp en biedt weinig mogelijkheden voor aanpassing. Het behoud van bepaalde bestaande gebouwen kan de beoordeling wel verbeteren; de mogelijkheden hiervoor worden toegelicht in het volgende hoofdstuk.

6 Mitigerende maatregelen, monitoring en evaluatie

6.1 Mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen zijn nodig om belangrijke nadelige gevolgen op het milieu van de activiteit te voorkomen, te beperken of zoveel mogelijk teniet te doen. In het kader van de ontwikkeling van de Kazerne voor KCT Roosendaal is het van belang om de volgende mitigerende maatregelen te onderzoeken voor het thema landschap, cultuurhistorie en archeologie. De maatregelen zijn verdeeld in twee groepen, namelijk de indeling van het plangebied en verbinding buiten het plangebied:

Maatregelen voor de inrichting van het plangebied:

- Het overnemen van huidige landschappelijke structuren aanwezig in het plangebied. Door perceelgrenzen te volgen en de sloten die daar vaak langs liggen verbetert de herkomstwaarde en is in het oostelijke gedeelte van het plangebied het ontginningslandschap beter te herkennen. Hetzelfde geldt voor bomenrijen, houtwallen en zichtlijnen. De bedachte grid-structuur kan veel beter op de landschappelijke lijnen worden aangesloten dan nu is ingetekend. Het grid lijkt nu namelijk geen enkele lijn te volgen, wat een gemiste kans is.
- Het laten staan van de aanwezige boerderijen in het plangebied, vooral de Heijbeek. Deze boerderijen bepalen de landschappelijke context van het gebied. Door deze weg te halen, verdwijnt de context. Vooral het behoud van de Heijbeek is hierin cruciaal, omdat deze van groot cultuurhistorisch belang is. Voor het landschap en cultuurhistorie kunnen dus met deze maatregel verbeteringen komen in de effectscores.
- Plaats het hekwerk, waar mogelijk, verder van de perceelgrenzen plaatsen. Onderzoek daarbij welke gebouwen en delen van het terrein buiten het hekwerk kunnen blijven. Wanneer meer van het landschap zichtbaar blijft, verbetert dit de beleving van het gebied. Het hekwerk moet daarbij voldoende worden teruggelegd om ook het landschap te kunnen ervaren. Een mogelijke maatregel is het hekwerk rondom bestaande bebouwing te leiden of om kleinere percelen nabij het beekdal buiten het hekwerk te laten.
 - Ook aan de randen van gebied waar recreatieplekken zijn in de natuur en cultuurhistorische zichtlijnen en structuren kunnen worden ervaren is het aangeraden om het hekwerk op een grotere afstand hiervan te zetten. Belangrijke plekken zijn het recreatieplekje aan de westkant van het gebied en het Zonneland in het noorden van het gebied.
 - In het oosten grenst het plangebied aan een coulisselandschap van cultuurhistorische waarde. Dit gebied kan minder goed ervaren worden doordat het plangebied omheind is. Het hekwerk hier verder vandaan verwijderen helpt met de beleving van dit landschap.

Maatregelen voor verbinding buiten het plangebied:

- Zoals momenteel beschreven is in het plan wordt er geen koppeling gezocht met de oude turfvaarten. Door te investeren in de turfvaarten rondom het gebied en de herkenbaarheid hiervan stijgt de beleving- en herkomstwaarde, net zoals de cultuurhistorische waarde.
- Meer doen aan natuurontwikkeling. Gezien het gebied omgeven is door gebieden aangewezen vanuit Natuur Netwerk Brabant en specifiek landgoed Gienderwijte aan natuurontwikkeling doet kan het plan hier goed op aansluiten. De natuurontwikkeling moet specifiek terugslaan op hoe het gebied was vóór menselijk handelen. Landschap kan dan beoordeeld worden vanuit een natuurlijk perspectief in plaats van wat er gecreëerd is over de afgelopen eeuwen door toedoen van de mens.

6.2 Leemten in kennis

Het MER is bedoeld om inzicht te krijgen in de daadwerkelijk optredende effecten (en in het doelbereik) van plannen. Toch kan er mogelijk sprake zijn van leemten in kennis.

Wat de beoordeling heeft gehinderd is het gebrek aan gedetailleerde informatie over het plan. In het plan wordt benoemd dat er een mogelijkheid is om bestaande gebouwen mee te nemen in het plan, maar er wordt niet aangegeven of dat daadwerkelijk wordt gedaan en voor welke gebouwen. Dit is belangrijk voor de cultuurhistorische waarde van het plangebied. Doordat de nieuwe bebouwing in het plangebied ingetekend is als vlekken is het ook onduidelijk of bepaalde historische structuren bewaard kunnen worden. Mochten de uiteindelijke gebouwen in formaat en situering in het plangebied meer gedefinieerd worden kan er ook met meer zekerheid uitspraken worden gedaan over de herkomstwaarde.

Er is ook niks opgenomen over de plek van het hekwerk. Tijdens de beoordeling is het uitgangspunt genomen dat deze de perceelgrens volgt van het plangebied. Mocht dit hekwerk toch anders hebben gelopen, had dit mogelijk een positieve invloed gehad op de criteria. Dat had alleen gekund indien het hekwerk ver genoeg van de grenzen van plangebied verwijderd was op sommige plekken.

6.3 Monitoring

Conform artikel 16.42a dan wel 16.53a van de Omgevingswet is het bevoegd gezag verplicht om na vaststelling van een mer-plichtig plan of het nemen van een mer-plichtig besluit de daadwerkelijke milieugevolgen van de uitvoering van de voorgenomen activiteit te onderzoeken. Bij de vaststelling van het mer-plichtige plan of besluit moet het bevoegd gezag expliciet besluiten welke effecten gemonitord worden en op welke termijn en manier dit onderzoek zal worden verricht. De wijze waarop het bevoegd gezag dit invult, is door de wetgever vrijgelaten (artikelen 11.4 lid c en 11.5 voor mer-plichtige besluiten dan wel 11.19 lid 2d en 11.20 voor mer-plichtige plannen van het Omgevingsbesluit).

De effectbeoordelingen in dit onderzoek maken aannemelijk dat verscheidene aspecten gemonitord moeten worden. Het betreft zaken die optreden tijdens de realisatie, planuitwerking en besluitvorming van en over het project. Bovendien kunnen de gehanteerde voorspellings- en onderzoeksmethoden op basis hiervan verder worden verfijnd ten behoeve van toepassing in toekomstige vergelijkbare projecten. In **hoofdstuk 7 van Deel 1 van dit MER**, is een monitoringsschema opgesteld. Dit schema is niet uitputtend en dient als basis voor de monitoring in de verder planuitwerking. Het schema geldt voor alle varianten.

Tabel 6.1. Overzicht monitoring.

criterium	Effect	Methode	Frequentie
Cultuurhistorische waarden	Het is mogelijk dat verschillende gebouwen en plekken aangewezen worden als cultuurhistorisch belangrijk	In overleg blijven met de gemeente en zelf initiatief nemen om de cultuurhistorische waarde te onderzoeken en vervolgens deze nieuwe waarden verwerken in het plan	Tijdens projectfase
Archeologische waarden	Aantasting archeologische waarden door graven aanlegfase	Alvast archeologisch onderzoek doen in dit gebied voor aanleg en tijdens de aanleg hier niet graven	Voor aanlegfase en tijdens

7 Bronnen

Heemkundekring de Heerlijkheid Nispen (n.d.). Waterwinning op de Nispense heide. [Canon van Nispen_Waterwinning op de Nispense heide](#)

Inroosendaal.nl (n.d.). Turfvaart Aquaduct. [Turfvaart Aquaduct](#)

Mijnnatuur.nl (n.d.) Het gebied. [Het gebied - Mijn natuur](#)

Gemeente Roosendaal (2022, 12 oktober). Commandocentrale – zoeklocaties: locatie Roosendaal, Aspect archeologie.

Topotijdreis. (2026) Historische topografische kaarten Nederland. [Topotijdreis: 200 jaar topografische kaarten](#)